

Motion till riksdagen 2012/13:So509

av **Hillevi Larsson m.fl. (S)**

Kvinnosjukdomen endometriosis

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja informationsinsatser om endometriosis, utökad forskning om sjukdomen och framtagande av effektiva behandlingsmetoder.

Motivering

Ungefär var tionde kvinna i fertil ålder har sjukdomen endometriosis (livmoderslemhinna på fel plats). Många vet inte om det utan lider i tysthet utan att få någon diagnos.

Sjukdomen yttrar sig vanligtvis som svåra menssmärtor och smärta vid samlag. Smärta vid toalettbesök och symtom som påminner om urinvägsinfektion är också typiska för sjukdomen. Endometriosis är dessutom den vanligaste orsaken till ofrivillig barnlöshet.

Sjukdomen är kronisk och har fått sitt namn från ordet endometrium som är den vävnad på insidan av livmodern som bygger upp och blöder loss mens i varje menstruationscykel. När denna vävnad även finns på andra ställen i kroppen (exempelvis i magen, på utsidan av livmodern eller på äggstockarna) finns det ingenstans för blodet att lämna kroppen. Resultatet blir interna blödningar, inflammationer och till slut ärrbildningar.

Det finns många myter om sjukdomen. I USA var den länge klassad som en sjukdom för kvinnor i övre medelklassen. Orsaken var att det var dessa kvinnor som hade råd att söka vård och därmed hade chansen att få en diagnos. Men självklart drabbades även kvinnor från de lägre klasserna.

En annan myt är att flickor i tonåren inte får sjukdomen. Deras besvär avfärdas som vanlig mensvärk. Otaliga unga flickor får höra att det är så här det känns att ha mens och genomlider sedan många år, medan sjukdomen ofta förvärras och sprider sig, innan de får en diagnos.

Fel! Okänt namn på

Ytterligare en myt är att graviditet botar sjukdomen. Det förekommer att kvinnor som varken är socialt eller ekonomiskt förberedda ändå skaffar barn av ren desperation, på inrådan från läkare. Men det är svårt för endometriospatienter att bli gravida, med tanke på hur smärtsamma samlagen kan vara och på den nedsatta fertilitet som många drabbas av. Det kan dessutom bli mycket tufft för dessa kvinnor att ta hand om ett barn. Sjukdomen kommer dessutom ofta tillbaka en tid efter förlossningen.

Även vuxna kvinnor får ofta höra att de bara har ovanligt svår mensvärk.

Sjukdomen innebär mycket lidande för de drabbade. Varje månad i samband med mensen är smärtorna så svåra att de flesta tvingas sjukskriva sig ett par dagar eller längre. Förutom besvären i samband med detta riskerar de därmed att drabbas av omvärldens fördomar: ”Hon är borta för att hon har lite mensvärk ...” I värsta fall får de drabbade inte ens sjukskriva sig eftersom deras besvär inte klassas som en sjukdom.

Många kvinnor får problem på arbetsmarknaden, blir ekonomiskt lidande och får sina förhållanden förstörda på grund av sjukdomen.

Det första steget, att få en diagnos, är svårt nog och dröjer länge för de flesta. Okunskapen om sjukdomen är stor, även inom vården. Åtskilliga får aldrig någon diagnos. Men tyvärr är en diagnos ingen garanti för att kvinnorna blir hjälpta.

Forskningen har hittills inte funnit en entydig orsak till sjukdomen och den behandling som finns att tillgå är bristfällig. I lindriga fall kan p-piller hjälpa, men i svårare fall är inte ens operation någon garanti. Sjukdomen kommer ofta tillbaka efter en tid. Det finns även olika hormonbehandlingar som lindrar tillfälligt men som ger många och svåra biverkningar.

Informationsinsatserna om sjukdomen bör öka, för att uppmuntra kvinnor att söka hjälp och se till att de blir tagna på allvar. Forskningen behöver utökas med målet att förstå hur sjukdomen uppkommer och finna effektiva behandlingsmetoder.

Stockholm den 28 september 2012

Hillevi Larsson (S)

Carina Hägg (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Lena Sommestad (S)

Carina Ohlsson (S)

Kerstin Nilsson (S)

Åsa Lindestam (S)